SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 404/2011-39

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 19. októbra 2011 predbežne prerokoval sťažnosť E. A., Mexiko, zastúpeného advokátom JUDr. M. M., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 47 ods. 2 a 3, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 0 Tp/621/2008, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť E. A. o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd") bola 9. mája 2011 doručená a 28. júla 2011 doplnená sťažnosť E. A. (ďalej len „sťažovateľ"), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 47 ods. 2 a 3, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava") a práv podľa čl. 5 ods. 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor") postupom

Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 0 Tp/621/2008 (ďalej len „napadnuté konanie“). V rámci doplnenia sťažnosti sťažovateľ rozšíril okruh porušených práv aj o čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru (pozri bod 6 in fine).

2. Zo sťažnosti, z jej doplnenia, príloh a zo zistení ústavného súdu vyplýva, že sťažovateľ je Úradom boja proti korupcii Prezídia Policajného zboru, odborom boja proti korupcii Stred v B., pracoviskom Ž., v konaní vedenom pod ČVS: PPZ-30/BPK-S-2006 trestne stíhaný pre trestný čin podvodu podľa § 250 ods. 1 a 4 zákona č. 140/1961 Zb. Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005. Okresný súd pod sp. zn. 0 Tp 621/08 vydal na sťažovateľa 11. decembra 2008 zatýkací rozkaz a európsky zatýkací rozkaz. Svojimi podaniami doručenými 7. januára 2011 a 21. februára 2011 okresnému súdu mal sťažovateľ bezúspešne žiadať o zrušenie vydaných zatýkacích rozkazov. Z obsahu sťažnosti podanej ústavnému súdu vyplýva, že ju podáva jednak *„... proti Európskemu zatýkaciemu rozkazu vydaného sudcom pre prípravné konanie Okresného súdu Bratislava I pod spis. zn. 0 Tp/621/2008...“*, keďže *„... dôvody na vydanie európskeho zatýkacieho rozkazu v čase jeho vydania neexistovali.“*, ako aj *„... proti postupu Okresného súdu Bratislava I v konaní o zrušení Európskeho zatýkacieho rozkazu vydaného sudcom pre prípravné konanie Okresného súdu Bratislava I pod spis. zn. 0 Tp/621/2008... ktorým... neumožnil obhajcovi obvineného nahliadnuť do súdneho spisu... mu nedoručil Európsky zatýkací rozkaz a... neodkladne nerozhodol o pozbavení osobnej slobody v nadväznosti na žiadosti... o zrušenie európskeho zatýkacieho rozkazu...“*.

3. Neexistenciu zákonných podmienok už v čase vydania európskeho zatýkacieho rozkazu sťažovateľ odvodzuje od týchto skutočností: *„... má trvalé bydlisko v M. od roku 2002,... pre skutok, pre ktorý bol vydaný európsky zatýkací rozkaz sa stal v roku 1996, t. j. pred viac ako štrnástimi rokmi a... od tohto obdobia nebol súdne trestaný, a to ani v členskom štáte európskej únie, resp. v inej krajine..., trestné konanie vedené pre skutok, na základe ktorého bol vydaný aj napadnutý európsky zatýkací rozkaz, bolo príslušným vyšetrovateľom... dvakrát zastavené, a to Uznesením zo dňa 30. 04. 2007 z dôvodu, že skutok nie je trestným činom... a nasledovne Uznesením zo dňa 17. 12. 2007 z dôvodu, že trestné stíhanie je neprípustné... nakoľko je premlčané.“* Svoju argumentáciu podporil aj

ďalšími tvrdeniami: *„... bol zadržaný v Š., avšak príslušný justičný orgán tohto štátu rozhodujúci o vykonaní... európskeho zatýkacieho rozkazu nerozhodol o väzbe..., ale mu uložil len obmedzenia... tieto obmedzenia riadne rešpektuje..., je schopný predložiť súdu písomný sľub, že sa bude dobrovoľne zúčastňovať úkonov trestného konania na území Slovenskej republike.“*

4. Na základe svojej argumentácie sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Okresný súd... postupom, ktorým neprijal opatrenia za účelom umožnenia nazrieť obhajcovi obvineného... aspoň do časti spisu Okresného súdu..., spis. zn. 0 Tp/621/2008, a ktorým súčasne nedoručil obhajcovi sťažovateľa európsky zatýkací rozkaz vydaný sudcom pre prípravné konanie Okresného súdu Bratislava I pod spis. zn. 0 Tp/621/2008, porušil jeho základné právo na slobodu a bezpečnosť zaručené v čl. 5 ods. 4 Dohovoru..., právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy... a čl. 6 ods. 1 Dohovoru..., právo na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 Ústavy... a právo na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy... ako i právo na rovnosť podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy... a čl. 6 ods. 1 Dohovoru...

2. Základné právo sťažovateľa... na urýchlené rozhodnutie o pozbavení osobnej slobody zaručené v čl. 5 ods. 4 Dohovoru... postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 0 Tp/621/2008 porušené bolo.

3. Základné právo sťažovateľa... podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru... vydaním Európskeho zatýkacieho rozkazu sudcom pre prípravné konanie Okresného súdu Bratislava I pod sp. zn. 0 Tp/621/2008 a konaním, ktoré mu predchádzalo, porušené bolo.

4. Zrušuje sa v plnom rozsahu Európsky zatýkací rozkaz vydaný sudcom pre prípravné konanie Okresného súdu... pod sp. zn. 0 Tp/621/2008 a vec sa vracia Okresnému súdu... na ďalšie konanie...

5. Okresný súd... je povinný uhradiť sťažovateľovi... trovy konania...“

II.

5. Ústavný súd v rámci predbežného prerokovania sťažnosti požiadal predsedníčku okresného súdu o vyjadrenie k sťažnosti. Vyjadrenie bolo ústavnému súdu doručené 8. júna 2011. Predsedníčka okresného súdu v podstatnom uviedla:

„1./ Sudca pre prípravné konanie nie je oprávnený odvolať európsky zatýkací rozkaz a medzinárodný zatýkací rozkaz len na základe podnetu obhajcu. Môže tak urobiť len na základe návrhu prokurátora, nakoľko vec je v štádiu prípravného konania. Nakoľko taký návrh prokurátora doposiaľ súdu nebol doručený, oba zatýkacie rozkazy sú stále v platnosti a to až do ich realizácie.

2./ Zákonný sudca nemá vedomosť o tom, že by obhajca niekedy žiadal o nahliadnutie do súdneho spisu, v spise... sa nenachádza žiadna žiadosť obhajcu s takouto požiadavkou.

3./ Európsky zatýkací rozkaz a medzinárodný zatýkací rozkaz sa nedoručujú stranám v konaní, iba orgánom príslušným na ich realizovanie. Nič nebráni obhajcovi, aby požiadal o vyhotovenie fotokópií týchto zatykačov, avšak doposiaľ tak neurobil.“

Predsedníčka okresného súdu zároveň poskytla ústavnému súdu vyjadrenie aj v tom smere, že Krajská prokuratúra v Bratislave (ďalej len „krajská prokuratúra“) bola prostredníctvom okresného súdu dvakrát urgovaná na vyjadrenie k trvaniu potreby zachovania vydaných zatýkacích rozkazov na sťažovateľa, ktoré adresoval okresnému súdu právny zástupca sťažovateľa 7. januára 2011 a 21. februára 2011, na ktoré nebolo dosiaľ zo strany krajskej prokuratúry relevantne reagované.

6. Ústavný súd zaslal vyjadrenie predsedníčky okresného súdu právnemu zástupcovi sťažovateľa na vedomie listom z 18. júla 2011. Právny zástupca sťažovateľa na toto vyjadrenie reagoval vyjadrením doručeným ústavnému súdu 2. augusta 2011, v rámci ktorého tiež rozšíril rozsah porušených práv. Okrem iného uviedol:

„Názor, že sudca pre prípravné konanie môže odvolať európsky zatýkací rozkaz... len na základe návrhu prokurátora nemôže z ústavnoprávneho hľadiska obstáť... Je síce pravdou, že ustanovenie § 6 ods. 1 písm. b/... Zákona o európskom zatýkacom rozkaze... ustanovuje, že ak bol európsky zatýkací návrh vydaný na základe návrhu prokurátora, tak súd ho odvolá na základe návrhu prokurátora. Toto ustanovenie je potrebné vykladať tak,

že ak návrh na vydanie európskeho zatýkacieho rozkazu podal prokurátor, tak súd je povinný ho odvolať vždy, ak o jeho odvolanie požiadal prokurátor. Uvedené však neznamená, že sudca pre prípravné konanie nemá povinnosť v priebehu platnosti európskeho zatýkacieho rozkazu tento odvolať aj v prípade, ak pominú dôvody, pre ktorý bol vydaný alebo ak súd následne zistí, že takéto dôvody v čase jeho vydania neexistovali. Z ústavnoprávneho hľadiska nemôže obstáť taký postup orgánov činných v trestnom konaní (ako prijali v danom prípade), že vo veci nebudú konať o žiadosti sťažovateľa t. j. vôbec sa nimi nebudú zaoberať). Z tohto pohľadu je neudržateľný názor, že sudca vo veci nemieni konať o žiadosti podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru.“ V ďalšom poprel vyjadrenia predsedníčky okresného súdu o tom, že nepožiadal o nahliadnutie do súdneho spisu, že nepožiadal o vyhotovenie kópií zatýkacích rozkazov a nesúhlasil s nedoručením zatýkacích rozkazov. K tejto skutočnosti dôvodil, že *„... ak má obhajca vykonávať účinne (a nielen formálne) vykonávať práva obhajoby, tak takýto dokument musí mať k dispozícii. Normy jednoduchého práva je potrebné vždy vykladať s ohľadom na Ústavu a Dohovor, pričom pre postup, ktorým sudca pre prípravné konanie na žiadosť obhajcu mu nedoručil európske zatýkacie rozkazy nesledoval žiaden legitímny cieľ.“*. V závere svojej argumentácie rozšíril podanú sťažnosť ústavnému súdu aj o namietanie porušenia čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru, a to v kontexte tých skutočností, že *„... keďže v danej veci neexistovalo dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu a okolnosti skôr nasvedčovali tomu, že aj keby bol skutok trestným činom, tak jeho trestnosť zanikla dôsledkom premlčania. Taktiež... neboli splnené podmienky pre vydanie zatýkacích rozkazov... (t. j. že sťažovateľ utečie alebo je dôvodné domnievať sa, že je potrebné zabrániť sťažovateľovi v páchaní trestnej činnosti).“*.

III.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov

ustanoví zákon. Ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak (§ 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov – ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

8. Pokiaľ ide o základné práva a slobody, resp. o práva vyplývajúce z relevantných medzinárodných zmlúv, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (IV. ÚS 23/05). Judikatúra ústavného súdu stabilne pripomína, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci (napr. I. ÚS 214/09). V tejto súvislosti ústavný súd opakovane zdôraznil, že trestné konanie od svojho začiatku až po jeho koniec je procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietať pochybenia znamenajúce porušenia práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (napr. III. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, III. ÚS 75/05, IV. ÚS 76/05). Aj z ďalšej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 79/03, I. ÚS 236/03), ako aj z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Komanický c. Slovenská republika, rozsudok zo 4. júna 2002) vyplýva, že ústavný súd a Európsky súd

pre ľudské práva overujú, či konanie posudzované ako celok bolo spravodlivé v zmysle čl. 46 až čl. 50 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru.

9. V súvislosti s už citovaným čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd zvýrazňuje, že rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd alebo iný orgán verejnej moci. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Preto každá fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorý je kompetenčne predsunutý pred uplatnenie právomoci ústavného súdu (m. m. II. ÚS 148/02, IV. ÚS 78/04, I. ÚS 178/04, IV. ÚS 380/04).

10. Sťažovateľ v sťažnosti napádal porušenie svojho práva na osobnú slobodu garantovaného aj v čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 4 dohovoru, ktoré identifikoval ako *„... základné právo sťažovateľa... na urýchlené rozhodnutie o pozbavení osobnej slobody...“*, v spojení s právom na konanie bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ktoré sťažovateľ identifikoval *ako „... právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy...“*, a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v súvislosti so spôsobom vybavenia svojich podaní doručených 7. januára 2011 a 21. februára 2011 okresnému súdu, ktorými mal bezúspešne žiadať okresný súd o zrušenie vydaného zatýkacieho rozkazu a európskeho zatýkacieho rozkazu.

11. Podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom: c) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní; … f) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby, aby sa zabránilo jej nepovolenému vstupu na územie, alebo osoby, proti ktorej prebieha konanie o vyhostenie alebo vydanie. Podľa čl. 5

ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

12. Článok 5 ods. 1 dohovoru vo všetkých prípadoch pozbavenia osobnej slobody vyžaduje, aby k pozbaveniu osobnej slobody došlo „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, teda každé podľa dohovoru prípustné pozbavenie osobnej slobody [čl. 5 ods. 1 písm. a) až f)] musí byť „zákonné“. V prípadoch, kde je predmetom skúmania „zákonnosť“ pozbavenia osobnej slobody vrátane otázky, či sa uskutočnilo konanie ustanovené zákonom, odkazuje dohovor hlavne na povinnosť byť v súlade s hmotnými a procesnými pravidlami vnútroštátneho práva, vyžaduje však, aby aj každé pozbavenie slobody bolo v súlade s účelom čl. 5 dohovoru, a to chrániť jednotlivca pred svojvôľou (rozsudok vo veci Chahal v. Veľká Británia z 11. novembra 1996).

13. Podľa § 1 ods. 1 zákona č. 403/2004 Z. z. o európskom zatýkacom rozkaze a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „predošlý zákon o európskom zatýkacom rozkaze“) tento zákon upravoval postup slovenských orgánov pri vydávaní osôb medzi členskými štátmi Európskej únie a každým ďalším štátom... na základe európskeho zatýkacieho rozkazu. Podľa odseku 2 sa na konanie podľa tohto zákona použijú/použili ustanovenia Trestného poriadku, ak nie je ďalej ustanovené inak. Podľa § 10 ods. 1 je predpokladom na vydanie európskeho zatýkacieho rozkazu dôvodná skutočnosť, že sa obvinený zdržiava v inom členskom štáte a je potrebné ho vyžiadať, pričom európsky zatýkací rozkaz vydá predseda senátu alebo sudca príslušného súdu, v prípravnom konaní vydá európsky zatýkací rozkaz na návrh prokurátora sudca pre prípravné konanie.

14. Podľa § 5 ods. 1 v súčasnom období účinného zákona č. 154/2010 Z. z. o európskom zatýkacom rozkaze (ďalej len „platný zákon o európskom zatýkacom rozkaze“) ak existuje predpoklad, že by sa obvinený mohol zdržiavať alebo sa zdržiava v inom členskom štáte a je potrebné ho vyžiadať, vydá vo vzťahu k nemu predseda senátu alebo sudca príslušného súdu európsky zatýkací rozkaz. V prípravnom konaní vydá európsky zatýkací rozkaz na návrh prokurátora sudca pre prípravné konanie. Podľa § 6 ods. 1 európsky zatýkací rozkaz stráca platnosť a) odovzdaním vydanej osoby súdu podľa § 8, b) odvolaním,... európsky zatýkací rozkaz vydaný na návrh prokurátora súd odvolá na návrh prokurátora... Podľa § 6 ods. 2 po podaní obžaloby v trestnej veci, v ktorej bol vydaný európsky zatýkací rozkaz v prípravnom konaní, vydá súd, ktorému bola podaná obžaloba, nový európsky zatýkací rozkaz, ak naďalej trvajú dôvody vydania európskeho zatýkacieho rozkazu. ... Inak európsky zatýkací rozkaz vydaný v prípravnom konaní odvolá.

15. Podľa § 230 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v platnom znení (ďalej len „Trestný poriadok“) dozor nad dodržiavaním zákonnosti pred začatím trestného stíhania a v prípravnom konaní vykonáva prokurátor. Podľa § 231 písm. l) Trestného poriadku je len prokurátor oprávnený navrhnúť vyžiadanie obvineného z cudziny. Podľa § 73 ods. 1 Trestného poriadku ak je daný niektorý z dôvodov väzby a obvineného nemožno predvolať, predviesť alebo zadržať a zabezpečiť jeho prítomnosť na výsluchu alebo na inom úkone, vydá predseda senátu a v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie na návrh prokurátora príkaz, aby bol obvinený zatknutý.

16. Z čl. 5 ods. 1 dohovoru, ktorého vyslovenia porušenia ústavným súdom sa sťažovateľ dovoláva, vyplýva požiadavka, aby všetky prípady pozbavenia osobnej slobody, resp. rôzne podoby jej obmedzenia, či už v podobe výkonu väzby alebo obmedzenia, uložené obvinenému na slobode mali zákonný základ, a teda boli zákonné. Dohovor teda odkazuje na príslušnú zákonnú úpravu, ktorá je v podmienkach Slovenskej republiky realizovaná v Trestnom poriadku a platnom zákone o európskom zatýkacom rozkaze. V zmysle citovaných častí z už uvedených platných právnych noriem vyplýva nezastupiteľnosť úlohy prokurátora v rámci ním vykonávaného dozoru nad dodržiavaním zákonnosti v štádiu pred začatím trestného konania (§ 230 a § 231 Trestného poriadku).

V nadväznosti na Trestným poriadkom vymedzené postavenie prokurátora v prípravnom konaní je vymedzená aj jeho právomoc podať v štádiu prípravného konania sudcovi pre prípravné konanie návrh na vydanie zatýkacieho rozkazu. Na takto zákonne definovanom postavení prokurátora v prípravnom konaní reflektuje právna úprava predošlého a aj platného zákona o európskom zatýkacom rozkaze, keď viaže možnosť vydania európskeho zatýkacieho rozkazu v prípravnom konaní len na návrh prokurátora.

17. Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov. Podľa odseku 2 citovanej právnej normy ústavný súd neodmietne prijatie sťažnosti, aj keď sa nesplnila podmienka podľa odseku 1, ak sťažovateľ preukáže, že túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

18. Nepochybne už v čase podania sťažnosti ústavnému súdu disponoval sťažovateľ (jeho právny zástupca) vedomosťou, že európsky zatýkací rozkaz vydaný sudcom pre prípravné konanie okresného súdu bol vydaný v prípravnom konaní na návrh jeho trestnú vec dozorujúceho prokurátora. Rovnako disponoval informáciou, že proti sťažovateľovi sa vedie trestné stíhanie. Sťažovateľ takto disponoval/disponuje ďalším účinným prostriedkom, ktorým sa môže domáhať nápravy využitím § 230 a nasl. Trestného poriadku (pozri už uvedené), ako aj § 31 ods. 1 a nasl. zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“).

19. Podľa § 31 ods. 1 zákona o prokuratúre prokurátor preskúmava zákonnosť postupu a rozhodnutí orgánov verejnej správy, prokurátorov, vyšetrovateľov, policajných orgánov a súdov v rozsahu vymedzenom zákonom aj na základe podnetu, pričom je oprávnený vykonať opatrenia na odstránenie zistených porušení, ak na ich vykonanie nie sú podľa osobitných zákonov výlučne príslušné iné orgány. Podľa ustanovenia § 32 ods. 1 zákona o prokuratúre podnet možno podať na ktorejkoľvek prokuratúre. Podľa ustanovenia § 33 ods. 1 zákona o prokuratúre prokurátor je povinný vybaviť podnet do dvoch mesiacov

od jeho podania. V odôvodnených prípadoch rozhodne o predĺžení tejto lehoty bezprostredne nadriadený prokurátor. Podľa § 35 ods. 1 zákona o prokuratúre pri vybavovaní podnetu je prokurátor povinný prešetriť všetky okolnosti rozhodné pre posúdenie, či došlo k porušeniu zákona alebo iného všeobecne záväzného právneho predpisu, či sú splnené podmienky na podanie návrhu na začatie konania pred súdom alebo na podanie opravného prostriedku, či môže vstúpiť do už začatého konania pred súdom alebo vykonať iné opatrenia, na ktorých vykonanie je podľa zákona oprávnený. Podľa § 35 ods. 2 zákona o prokuratúre prokurátor posudzuje podnet podľa obsahu, pričom prihliada na všetky skutočnosti, ktoré počas prešetrovania vyšli najavo. Podľa § 35 ods. 3 zákona o prokuratúre ak prokurátor zistí, že podnet je dôvodný, vykoná opatrenia na odstránenie porušenia zákona a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov podľa tohto zákona alebo podľa osobitných predpisov. Podľa § 6 ods. 1 písm. a) zákona o prokuratúre je nadriadený prokurátor oprávnený vydať podriadenému prokurátorovi pokyn, ako má postupovať v konaní a pri plnení úloh. Podľa § 34 ods. 1 zákona o prokuratúre podávateľ podnetu môže žiadať o preskúmanie zákonnosti vybavenia svojho podnetu opakovaným podnetom, ktorý vybaví nadriadený prokurátor (§ 54 ods. 2 zákona o prokuratúre). Podľa § 34 ods. 2 zákona o prokuratúre ďalší opakovaný podnet v tej istej veci vybaví nadriadený prokurátor uvedený v odseku 1 len vtedy, ak obsahuje nové skutočnosti. Ďalším opakovaným podnetom sa rozumie v poradí tretí a ďalší podnet, v ktorom podávateľ podnetu prejavuje nespokojnosť s vybavením svojich predchádzajúcich podnetov v tej istej veci. Ústavný súd uznáva aj opakovaný podnet podľa zákona o prokuratúre ako účinný prostriedok ochrany základných práv vrátane tých práv, ktoré uplatnil sťažovateľ (m. m. IV. ÚS 330/04, I. ÚS 186/05).

20. Z dosiaľ uvedeného vyplýva, že vyčerpanie opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je oprávnený podľa osobitných predpisov, je jedným z atribútov prípustnosti sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a teda podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom.

21. Ústavný súd aj v predchádzajúcich konaniach vyslovil právny názor, že nevyužitie podnetu (ale tiež opakovaného podnetu) podľa zákona o prokuratúre nemožno nahrádzať podaním sťažnosti ústavnému súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, pretože takto by sa obmedzovala možnosť orgánov prokuratúry vo vlastnej kompetencii nielen preveriť skutočnosti, ktoré tvrdí sťažovateľ, ale aj prijať opatrenia podľa zákona o prokuratúre, ktoré by účinne napomohli odstráneniu procesných alebo faktických prekážok zákonného postupu príslušného orgánu činného v prípravnom konaní, resp. aj pred začatím trestného stíhania (m. m. I. ÚS 186/05, IV. ÚS 53/05). Vzhľadom na to ústavný súd zotrváva v súlade so svojou doterajšou judikatúrou na tom, že každý sťažovateľ je pred podaním sťažnosti ústavnému súdu povinný vyčerpať všetky právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je oprávnený podľa osobitných predpisov (napr. III. ÚS 152/03).

22. Z obsahu sťažnosti ani z príloh k nej pripojených nevyplýva, že by sťažovateľ s odvolaním sa na § 230 Trestného poriadku požiadal príslušnú súčasť prokuratúry (prípadne opakovane) o preskúmanie postupu policajta (vyšetrovateľa) v súvislosti s trestným stíhaním vedeným proti sťažovateľovi. Rovnako tak nevyplýva, že by sa postupom podľa § 31 a nasl. zákona o prokuratúre domáhal prieskumu v činnosti príslušného prokurátora, ktorý dal návrh na vydanie európskeho zatýkacieho rozkazu.

23. Ústavný súd pripomína, že citované ustanovenia Trestného poriadku, ako aj zákona o prokuratúre poskytujú sťažovateľovi právne prostriedky nápravy, ktorými sa môže domáhať preskúmania zákonnosti postupu polície v súvislosti s trestným stíhaním vedeným proti sťažovateľovi, ako aj príslušného prokurátora, ktorý dal návrh na vydanie európskeho zatýkacieho rozkazu a ktorý môže dať tiež návrh na jeho odvolanie. Je potrebné dodať, že ustanovenie § 31 zákona o prokuratúre sa týka všetkých konaní a postupov v ňom vymenovaných orgánov verejnej moci, ktoré sú pri výkone svojich právomocí povinné priamo aplikovať ústavu ako prameň práva vrátane úpravy základných práv a slobôd, ktorá je jej obsahom (čl. 152 ods. 4 ústavy). Žiadosť o preskúmanie postupu policajta, podnet aj opakovaný podnet zakladá povinnosť prokurátora aj nadriadeného prokurátora sa nimi zaoberať, vybaviť ich a spôsob vybavenia oznámiť žiadateľovi, a tak dosiahnuť účinnú

nápravu vzhľadom na právomoc prokurátora (prípadne následne nadriadeného, resp. generálneho prokurátora) záväzným pokynom nariadiť prijatie efektívnych opatrení v namietanej veci, ak by na základe podnetu sťažovateľa dospel k záveru, že označené rozhodnutie policajného vyšetrovateľa, príp. postup príslušného prokurátora bol v rozpore so zákonom.

24. Keďže v danom prípade sťažovateľ predtým, než sa obrátil na ústavný súd so sťažnosťou, nepostupoval v zmysle § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde a nepreukázal ani netvrdil, že by tak neurobil z dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde), dospel ústavný súd k záveru, že jeho sťažnosť nie je pre nevyčerpanie dostupných a účinných právnych prostriedkov ochrany jej základných práv prípustná, a preto o nej rozhodol (§ 25 ods. 2 v spojení s § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde a § 31 ods. 1 zákona o prokuratúre) tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia bez toho, aby sa zaoberal opodstatnenosťou v nej uvedených námietok.

25. Pokiaľ sťažovateľ namietal prieťahy v činnosti okresného súdu *[„V okolnostiach prejednávanej veci sa intenzita porušenia práv sťažovateľa zvyšuje aj z tohto pohľadu, že sudca pre prípravné konanie sa odvoláva na nutnosť podnetu prokurátora, avšak prokurátor je v danej veci nečinný (čo potvrdzuje aj sudca pre prípravné konanie). Sudca pre prípravné konanie opomína, že nielen jeho (ale aj ostatné orgány činné v trestnom konaní) zaťažuje povinnosť konať bez prieťahov, pričom existenciu prieťahov je potrebné starostlivejšie vnímať v trestných veciach...“*], ústavný krátko uvádza, že sťažovateľ nevyužil všetky zákonom dostupné prostriedky, ktorými sa môže domáhať nápravy.

26. V namietaných okolnostiach postupu okresného súdu mohol sťažovateľ postupovať podľa § 55 Trestného poriadku, v zmysle ktorého „ak je dôvodný predpoklad, že došlo k prieťahom v príprave pojednávania veci súdom, v určení termínu konania a rozhodnutia alebo k prieťahom vo vyhotovení súdneho rozhodnutia, ktorákoľvek zo strán môže podať prostredníctvom tohto súdu sťažnosť pre nečinnosť na nadriadený súd, aby určil primeranú lehotu na uskutočnenie namietaného úkonu...“. Sťažovateľ takúto sťažnosť

v konaní pred okresným súdom v čase pred podaním sťažnosti ústavnému súdu nevyužil, preto ústavný súd aj v tejto časti odmietol sťažnosť pre jej neprípustnosť.

27. V súvislosti s celkovými výhradami sťažovateľa v rámci prípravného konania ústavný súd opakovane zdôraznil, že trestné konanie od svojho začiatku až po jeho koniec je procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietať pochybenia znamenajúce porušenia práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (napr. III. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, III. ÚS 75/05, IV. ÚS 76/05). Ústavný súd zastáva názor, že nie je iba jeho povinnosťou ako súdneho orgánu ochrany ústavnosti zabezpečovať v rámci svojej rozhodovacej právomoci ochranu základných práv a slobôd vrátane rešpektovania záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná. Túto povinnosť majú aj všeobecné súdy ako primárni ochrancovia ústavnosti (napr. III. ÚS 79/02).

28. Vzhľadom na to, že sťažnosť bola odmietnutá ako celok, bolo už bez právneho významu, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších požiadavkách sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. októbra 2011